

podług metody dziś w pierwszych tego rodzaju domach, handlowych w używaniu będącej, przytém zbiór przykładów z praktyki wziętych, wyjaśni rzecz całą, i dopełni wiadomości w tym przedmiocie.

O KSIĘGACH BANKOWYCH W OGÓLNOŚCI.

W bankierstwie równie jak w handlu są książki główne i posiłkowe, te ostatnie, z natury swojej nie mogą sprawić najmniejszej trudności dla tych, którzy już tyle umieją z buhalterji, co w pierwszej części niniejszego dzieła powiedzianém było, zwłaszcza, że tego rodzaju rejestra mało, albo wcale nie, nieróżnią się od podanych wyżej. Co się zaś tycze ksiąg głównych, tych tylko jest dwie, to jest: Dziennik *Journal*, jako prawnie obowiązujący, i Wielka Księga. Zasada układania artykułów w Dzienniku jest też sama co w handlowości. Przeznaczenie dzieła tego dla szkół, niedozwala mi w całej obszerności rozwinąć metody powszechnie przyjętej, w rachunkowości bankowej, ograniczyć się więc muszę, na wystawieniu ogólném toku interesów bankowych, i ich zaciąganiu w rejestra.

O KSIĄŻKACH POSIŁKOWYCH.

Podział pracy, jest jednym z najważniejszych warunków pomyślności wszelkich działań przemysłowych, ta prawda uznana przez Ekonomistów, w całej rozciągłości da się zastosować do czynności bankierskich, gdzie porządek i szybkość w operacjach są główną podstawą spekulacji. Ztąd też, w znaczniejszych domach handlowych i bankowych, każdy ma sobie ściśle wyznaczoną pracę, od niej się nigdy nieodrywa, przez co nabiera wprawy, zręczności i akurathności w wypełnieniu obowiązków

sobie powierzonych. Temu to rozkładowi zatrudnień przypisać należy, że w niektórych domach bankowych najwięcej 12 do 20 osób tylko pracuje, a jednak odbywają interesa na miliony, z jak największą precyzją i szybkością, i zdaje mi się rzeczą podobną do prawdy, że wielka liczba oficjalistów tam, gdzie się czynności koncentrować powinny, jest bardziej przeszkodą, aniżeli pomocą w wykonywaniu poleceń. Z tych to powodów wszystko co w tej części dzieła mego powiem, będzie krótkim opisem tego co w jednym z wielkich domów bankowych za granicą widziałem.

Wexle przedstawione do akceptacji, zwykle zostają u Bankiera przez godzin 24, w przeciągu tego czasu osoby do składu biura należące, rozpatrują się w nich, porównywiają daty, summy i nazwiska pierwszych posiadaczy tychże wexlów, z korespondencją wystawców i księgami buhalteryicznymi gdy takowe zupełnie za zgodne i prawdziwe uznają, piszą na nich atramentem czerwonym w poprzek, *akceptuję*, obok tego kładą datę, a Naczelnik domu cyfrę swoją. Wexle już akceptowane składają się do skrzyneczki na ten cel przeznaczonej, poprzednio jednak tenże sam oficjalista, zaciąga kolejno do księgi, wymieniają datę, sumę, nazwisko posiadacza i dzień przedstawienia, nazajutrz właścicielowi lub pełnomocnictwo mającemu po przekonaniu się o tożsamości osoby, na żądanie wexel już akceptowany wydaje, i z księgi o której mowa, wymazuje. Tenże sam oficjalista, zajmuje się wexlami do zrealizowania, to jest wexlami takimi, za które w oznaczonym na nich terminie na miejscu, odbierają się należące summy. Dla utrzymania dokładnej kontroli, tego rodzaju wexlów, używają księgi podłużnej i grubiej ale wązkiej pod tytułem: *Księga wexlów do zrealizowania*; której stronnice wyobrażają wszystkie dni w roku bieżącym

pod każdym więc terminem odpowiadające wexle, z wyrażeniem summy, zapisują się. Stronnice te, obejmują trzy kolumny, pierwsza przeznaczona się na numera na wexlach, druga na summy, trzecia na nazwiska wystawionych. *Trzecia Księga posiłkowa*, pod tytułem: *Dochody z wexlów Recette en effets*. do której zapisują się dzień po dniu wexle w czasie ich upadku czyli w terminie wypłaty, wymieniając gdzie były posłane, służy ona razem z innemi do tego jedynie aby żadna wartość w wexlach wyrażona nie zaginęła. 4ta Księga posiłkowa, służy do kontrolowania wszystkich wexlów na Bankiera wystawionych, lub przez niego samego, na siebie, inaczéj traty i wexle do spłacenia. (*La Charge des traites á payer*) Jest to książka wązka a długa, liczy się do rzędu ważniejszych, gdyż za pomocą niej można się dowiedzieć bardzo łatwo, w końcu roku, przy robieniu balansu i Inwentarza jakie bilety i wexle, i z jakimi numerami, zostają jeszcze w cyrkulacji, co porównawszy z Rachunkiem odpowiadającym w Wielkiej Księdze, posłużyć może do pewnego rodzaju sprawdzenia.

Wzór

Szczególne uwagi	Numera bież. na wexlach	Summy wexlowe	gr.	Termina wypłat	folia Dziennika Kassowego w razie wypłaty
	1	50000	10	31 Stycznia	Zapl. DK. f. 5
	2	1000	15	24 Lutego	
	3	500	2	8 Listop.	
	4	90	3	13 Grudnia	

Uwaga. Zdarza się niekiedy, że chwilowo w Kassie zabraknie pieniędzy, w czasie przedstawienia wexlu do wypłaty, lub też Kassjer ma wątpliwość względem posiadacza wexlowego, naówczas w kolumnie (szczególne uwagi) zapisuje jego nazwisko, i każe mu po wypłatę zgłosić się

na dzień następujący, aby mógł powziąć dokładniejszą wiadomość od buhaltera o przedstawionym wexlu.

5ta *Księga*. Jest to dokładna kopja, wszystkich wexlów wystawionych, przez Bankiera, na korespondentów zagranicznych aby w razie potrzeby można wydać pierwotnym posiadaczom oryginału, kopją drugą, trzecią i t. d.

6. *Księga poleceń*. Do niej zapisują się wszystkie polecenia w korespondencjach podane przez korespondentów.

7. Kopja listów; 8. Termina wypłat, o tych księgach i innych mniejszej wagi, mówiliśmy w pierwszej części.

W utrzymywaniu kontroli interesów bankowych, nieużywają, jak to podaliśmy w pierwszej części niniejszego dzieła, bruljonu, tylko wprost za pomocą Ksiąg Posiłkowych i korespondencji, układają artykuły w Dzienniku, i z tego przenoszą do Wielkiej Księgi, lecz ponieważ nie myślę bynajmniej przytaczać ogromnego szeregu listów, z którychbyśmy mogli nabrać dostatecznej wprawy w sądzeniu o toku interesów tego rodzaju, bo toby bardzo wiele zajęło miejsca, postanowiłem przeto, Listy zastąpić bruljonem który, niech czytelnik uważa, za krótkie i treściowe wyjątki z korespondencji.

Główną i pierwszą czynnością rozpoczynającego handel, lub bankowość, jest zajęcie się zrobieniem inwentarza, ten jużśmy sporządzili, idzie zatem o jego wciągnięcie do ksiąg, dla łatwiejszego rzeczy pojęcia umieścimy go na czelu naszego bruljonu.